

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง ขบวนการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา กรีนพีชเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ประเทศไทย) มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่ทำให้กลุ่มกรีนพีช มาจัดตั้งสาขาและสามารถเคลื่อนไหวเรื่องสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยได้ 2. เพื่อศึกษากระบวนการ วิธีการ กลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมของ กรีนพีชเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูล ซึ่งใช้ระยะเวลาในการทำ ความคุ้นเคย และ ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามทั้งหมดเป็นเวลา 2 ปี 7 เดือน โดยการเข้าไปเป็นอาสาสมัครร่วมทำกิจกรรมและเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมกับกรีนพีช ไม่ว่าจะเป็นการทำแอ็คชั่น และการจัดประชุมสัมมนาต่างๆตั้งแต่เดือน กันยายน 2545 ถึง เมษายน 2548

จากการศึกษาพบว่า เงื่อนไขที่ทำให้กรีนพีชเข้ามาจัดตั้งสาขาในประเทศไทยคือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลกขยายวงกว้างมากขึ้น รวมถึงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย อีกทั้งสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมนั้น กำลังถูกจับตามองและได้รับความสนใจจากประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้จากผลการสำรวจวิจัยของกรีนพีชสากล เห็นว่า ประเทศไทยมีความพร้อมในเรื่องต่างๆ ทั้งแง่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ที่รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและดูแลสิ่งแวดล้อม รวมถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมทั้งการคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร และเงื่อนไขที่ทำให้กรีนพีชสามารถเคลื่อนไหวในประเทศไทยได้ เกิดจากปัจจัยภายในของตัวผู้เข้าร่วมอย่าง อาสาสมัครที่มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองและมีใจรักสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ปัจจัยภายในองค์กรที่มีนโยบายการดำเนินงานอย่างอิสระ มีหลักการในการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีลักษณะเฉพาะตัว อย่างการเป็นประจักษ์พยานในที่เกิดเหตุและการใช้ปฏิบัติการตรงอย่างสันติวิธี รวมถึงการมีเครือข่ายทั่วโลกทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลมีความรวดเร็ว

กระบวนการ, วิธีการ, กลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวของกรีนพีช ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ เรื่องการสร้างพื้นที่สาธารณะของ ฮาเบอร์มาส และการสร้างอำนาจนำ ของ กรัมซี มาอธิบาย กล่าวคือ กรีนพีชสร้างพื้นที่สาธารณะ ซึ่งหมายถึง การสร้างพื้นที่ให้สาธารณชน ได้มาถกเถียง แสดงความคิดเห็น โดย มีกระบวนการให้ความรู้ การสร้างความเชื่อชุดใหม่ และ การสร้างความตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม ในระดับบุคคลอย่างอาสาสมัคร และในภาคส่วนต่างๆสู่สาธารณชน ผ่าน กิจกรรม การอบรม เอกสาร และวิดิทัศน์ ต่างๆ มีการลด

ความชอบธรรมของระบบที่มีอยู่และรัฐ โดยแสดงให้เห็นสาธารณะเห็นว่ารัฐไม่ได้จริงจังกับการแก้ไข ปัญหา และรัฐไม่ได้ทำตามหลักการที่ตนได้ประกาศไว้ ดังนั้นประชาชนก็มีสิทธิที่จะไม่เชื่อฟังรัฐได้ และมีสิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลต่างๆได้ด้วยเช่นกัน มีการฉีกกำลังจากส่วนต่างๆเพื่อเรียกร้องให้เกิด การแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม กรีนพีซได้สร้างอำนาจนำ โดยการสร้างให้คนกลุ่มต่างๆหลากหลาย อาชีพ หลากหลายชนชั้น ได้เข้ามาร่วมและเป็นพันธมิตรกับ ฝ่ายรัฐ บริษัทเอกชน ประชาชนทั่วไป นักวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชน โดยมีกลยุทธ์คือ มีการนำเสนอข้อมูลต่างๆผ่านสื่อที่จัดทำขึ้น และเผยแพร่เรื่องราวของกรีนพีซผ่านสื่อสารมวลชน ให้เกิดการยอมรับ และ เห็นคล้อยตามกันด้วย ความสมัครใจ